

Materiały edukacyjne do filmu
/odpowiedzi

Sztuka przeżycia

Opracowanie: **Anna Trylińska, Martyna Gryśła**

Iceland
Liechtenstein **Active**
Norway **citizens fund**

Materiały referencyjne zostały przygotowane w ramach projektu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka „Monitoring systemu ochrony praw człowieka w Polsce”. Projekt jest realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

Karta pracy - odpowiedzi

- **Uzupełnij wykropkowane miejsca.**

Prześladowanie musi spełniać kumulatywnie poniższe przesłanki:

- 1) ze względu na swoją istotę lub **powtarzalność** stanowić poważne naruszenie praw **człowieka**, w szczególności praw, których uchylenie jest niedopuszczalne zgodnie z art. 15 ust. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. lub
- 2) być kumulacją różnych **działań** lub **zaniechań**, w tym stanowiących naruszenie praw człowieka, których oddziaływanie jest równie **dotkliwe** jak prześladowania, o których mowa w pkt 1.

- **Ustal kolejność organów i sądów występujących w procedurze udzielenia ochrony międzynarodowej cudzoziemcowi wypisując od góry najniższą instancję.**

→ **STRAŻ GRANICZNA**

(opcjonalnie – organ zobligowany do przyjęcia wniosku, natomiast może wystąpić sytuacja kiedy będzie on zwolniony z przyjmowania wniosków masowo)

→ **SZEF URZĘDU DS. CUDZOZIEMNÓW**

→ **RADA DS. UCHODźCÓW**

→ **WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY**

→ **NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY**

- **Zaznacz odpowiednio prawda/fałsz właściwą odpowiedź w poniższych pytaniach:**

A) Udzielenie azylu jest procedurą międzynarodową.

F

B) Konwencja dotyczącej statusu uchodźców, którą sporządzono w Genewie 27 lipca 1951 roku, została

- ratyfikowana przez Polskę wraz z Protokołem Nowojorskim w 1991 roku. P
- C) Udzielenie statusu uchodźcy jest procedurą krajową . F
- D) Wyrażeń „uchodźca” i „migrant” można używać wymiennie, ponieważ dotyczą tego samego pojęcia. F
- E) Homoseksualizm jest w Syrii zakazany przez prawo. P
- F) Przesłanka ubiegania się o udzielenie statusu uchodźcy na podstawie przynależności do grupy społecznej jaką są kobiety w kraju, w którym ich życie i wolność jest zagrożone nie jest wystarczającą okolicznością, aby udzielić danej cudzoziemce statusu uchodźczy. F
- G) Zasada *non-refoulement* zamieszczona jest w art. 33 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. P
- H) Wyżej wskazana zasada zezwala władzom krajowym zwracanie cudzoziemca-uchodźcy lub też wydalanie go do granicy terytoriów. F
- I) Osoba, która otrzymała status uchodźcy, przy spełnieniu dodatkowych przesłanek z ustawy o cudzoziemcach może ubiegać się o połączenie z rodziną w ramach pobytu czasowego dla członka rodziny. P
- J) Źródłem istnienia praw człowieka jest godność ludzka. P
- K) Ochrona uzupełniająca jest rozpatrywana przez organ tylko i wyłącznie na osobny wniosek cudzoziemcy. F
- L) Status uchodźcy nie uprawnia do pobierania świadczeń pieniężnych. F
- M) Ksenofobia to patologiczny lęk przed cudzoziemcami. P
- N) Prześladowaniem nie mogą być kumulacje różnych działań i zaniechań. F
- O) Naczelny Sąd Administracyjny jest najwyższą instancją w procedurze udzielenia ochrony międzynarodowej P
- P) W prawie przyjmuje się dwojaki podział godności na osobową i nie osobowościową. F

- **Wykreśl nieprawdziwe informacje.**

Zgodnie z definicją zawartą w Konwencji dotyczącej statusu **uchodźców/cudzoziemców**, która sporządzona została w Genewie 27 lipca 1994/**1951** roku – uchodźcą jest ~~podmiot publiczny~~/**osoba**, która na skutek ~~nieuzasadnionej/uzasadnionej~~ obawy przed ~~manifestowaniem/~~ **prześladowaniem** z powodu swojej rasy, ~~religii/kultury regionalnej~~, narodowości, przynależności do określonej grupy ~~lokalnej/społecznej~~ lub z powodu przekonań niepolitycznych/politycznych przebywa poza granicami państwa, którego ~~nie jest/jest~~ obywatelem i ~~nie może/może~~ lub ~~chce/nie chce~~ z powodu tych ~~poglądów/obaw~~ korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego ~~obecnego/dawnego~~ ~~czasowego/stałego~~ zamieszkania ~~nie może/może~~ lub ~~chce/nie chce~~ z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

Pytania do rozmowy

→ PYTANIA WSTĘPNE
KATEGORIA –
UŚWIADAMIAJĄCE:

- 1) Co według Was jest źródłem istnienia praw człowieka?

Pytanie bardzo szerokie, ale głównie sprowadzające się do krótkiego stwierdzenia, że źródłem istnienia wszelkich praw i wolności, jak i obowiązków człowieka jest przyrodzona i niezbywalna godność ludzka. Jest ona bardzo trudna do zdefiniowania.

- 2) Jakiego rodzaju problemy naruszeń praw człowieka są poruszane w filmie?

Przykładowa problematyka:

- Ograniczenia w dokonywaniu wyborów partnerów życiowych ->

przykład: torturowanie jednego z głównych bohaterów z uwagi na brak zgody ojca na spotkanie się z jego córką -> szersza problematyka: zabójstwo honorowe.

- Ograniczenie wolności uzewnętrzniania swoich przekonań – przykład problematyki szeroko rozumianej sztuki, jako wolności uzewnętrzniania swoich poglądów

- Ograniczenie wolności słowa

- 3) Czy mężczyźni i chłopcy mogą być głównymi ofiarami przemocy seksualnej podczas wojny?

Temat ten został zawężony dla dzieci!

Analiza sytuacji w Syrii: wbrew powszechnych stereotypom – nie tylko kobiety są głównym celem narażonym na doświadczenia gwałtu i molestowania seksualnego. Dużym

problemem, który jest bardzo często pomijany w mediach jest szerzenie się gwałtów i wszelkiego rodzaju molestowań seksualnych dokonywanych na mężczyznach lub chłopcach – nawiązując do filmu – także w Syrii.

W raporcie UNHCR z października 2017 roku, pod tytułem: Sexual violence against men and boys in the Syria crisis (PL: Przemoc seksualna przeciwko mężczyznom i chłopcom w czasie kryzysu syryjskiego), można znaleźć opisy różnych przypadków gwałtów i molestowania seksualnego mężczyzn i chłopców.

Charakterystyczny jest 4 stopniowy podział na:

- 1) przemoc seksualną związaną z konfliktem w Syrii,
- 2) przemoc seksualną wobec osób LGBTI w Syrii i krajach azylu,
- 3) przemoc seksualną wobec osób LGBTI chłopców w krajach azylu,
- 4) seksualne wykorzystywanie chłopców i mężczyzn w krajach azylu.

Wskazuje się, że powszechne stosowanie przemocy seksualnej w Syrii znajduje swoje początki od momentu rozpoczęcia obecnego konfliktu. Niezależna Międzynarodowa Komisja Śledcza ustaliła, że podczas umieszczania danej osoby w areszcie, bardzo często jest ona poddawana torturom seksualnym (w tym mężczyznom).

Tutaj warto podkreślić, że w Syrii (podobnie zresztą jak np. w Iraku) – wszelkie kontakty homoseksualne są nielegalne i zabronione przez syryjski kodeks karny.

- 2) Jedną z przesłanek udzielenia statutu uchodźcy jest również przynależność do określonej grupy społecznej, która zagraża życiu

danej jednostki. Czy według Was, kobiety doświadczające traumatycznych zdarzeń i napiętnowania społecznego np. w kraju swojego pochodzenia, mogą się powoływać na tę okoliczność tj. przynależności do grupy społecznej jaką są kobiety?

W wielu krajach kobiety są poddawane licznym dyskryminacjom, agresji i poniżającemu traktowaniu co przy wykazaniu istnienia faktycznie takich okoliczności może stanowić przesłankę do ubiegania się o udzielenie statutu uchodźczy.

➔ PYTANIA KOŃCOWE
KATEGORIA – OTWARTE
DYSKUSYJNE:

- 1) Czym jest ksenofobia? Czy nasz naród jest ksenofobiczny? Jeśli tak, to podajcie przykłady zachowań ksenofobicznych.
- 2) Jacy uchodźcy są najczęściej narażeni na dyskryminację?

Prawdopodobnie głównym kryterium będzie kolor skóry i płeć.

- 3) Skąd według Was najczęściej przybywają uchodźcy – z jakiego kraju najwięcej osób złożyło wniosek w 2021 a 2020 roku?

Jako pomoc mogą posłużyć statystyki za rok 2021: I

<https://www.gov.pl/web/udsc/prawie-8-tys-wnioskow-uchodzczych-w-2021-r#:~:text=wniosk%C3%B3w%20uchod%C5%BAcych%20w%202021%20r.,-12.01.2022&text=Sytuacja%20wewn%C4%99trzna%20na%20Bia%C5%82orusi%2C%20ewakuacja,wniosk%C3%B3w%20o%2>

[0udzielenie%20ochrony%20mi%C4%99dzynarodowej.](#)

I 2020 roku:

<https://www.gov.pl/web/udsc/ochrona-miedzynarodowa-w-2020-r>

- Warto wspomnieć, że przed problemami na granicy białoruskiej i ukraińskiej do Polski przyjeżdżało bardzo dużo Czeczenów i Czeczenek (zwłaszcza) z Północnego Kaukazu, którzy byli dużą grupą osiedlającą się w Polsce. Łamie to stereotyp, że uchodźcą jest ciemnoskóra osoba pochodzenia arabskiego.
- 4) Przedstawienie w filmie uchodźcy udowadniają, że pomimo swojego pochodzenia są w stanie odnaleźć się w europejskim kręgu kultury. Czy Was – polskie społeczeństwo jest gotowe na przyjęcie uchodźców z Syrii?
  - 5) Czy według was media kreują fałszywy obraz uchodźców? W jaki sposób i czym to się objawia?
  - 6) Czym są dla was prawa człowieka? Czy można jest w jakiś sposób zbyć?
  - 7) W jaki sposób łamie się prawa człowieka na wojnie? Odwołajcie się do przykładów z filmu „Sztuka przeżycia”.